

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Statsvetenskapliga institutionen

Vänster och höger inom politiken

- En empirisk prövning av Norberto Bobbios teori kring de två begreppen -

Kandidatuppsats i Statsvetenskap

VT 2009

Författare: Richard Svensson

Handledare: Stefan Dahlberg

Antal ord: 8.970

Sammanfattning

Vänster och höger har under mycket lång tid varit begrepp som använts flitigt inom politiken för att definiera och kategorisera partier, personer och åsikter. Under de senaste åren har dock allt fler kommit att hävda att dessa två begrepp i själva verket har spelat ut sin roll och att de därför bör överges. Det finns dock även de som ännu anser att vänster och höger är användbara begrepp och att dessa speglar en politisk sfär där åsiktsskillnader ännu är tydligt urskiljbara.

Norberto Bobbios tankar kring vänster och höger innehåller ett förslag om vilken grundvärdering som, framför alla andra, är den som definierar vad som är vänster och vad som är höger, nämligen synen på jämlikhet. Han föreslår också en förklaring till hur det kommer sig att åsikterna kan vara så skilda i frågan om begreppens relevans, och menar sig därmed ha identifierat orsaken till konfliktens själva ursprung. Denna orsak, menar han, går att finna i att extremvänster och extremhöger enas i sin låga prioritering av frihet, vilket får många att tro att skillnaderna helt har upphört.

Att dessa teorier, som skulle förklara så mycket om de visade sig vara sanna, aldrig tidigare har prövats empiriskt är förvånande. Därför försöker uppsatsen bidra till diskussionen om vänster- och högerbegreppens relevans genom att undersöka huruvida Bobbios teori stämmer eller ej. Dessutom så undersöks hur teorins förklaringskraft förändrats sedan 1940-talet. Detta görs genom att utgå från ett material som både speglar partiernas värderingar och finns tillgängligt såväl över tid som rum, nämligen partiernas valmanifest.

Resultaten visar att det är först under 1980-talet som det går att skönja ett visst stöd för Bobbios teori, men att detta stöd därefter stärkts allt mer för varje decennium. Därmed är det troligt att vänster- och högerbegreppen är relevanta än idag och att orsaken till den allt ihärdigare debatten kring vänster- och högerbegreppens relevans har sin grund i det misstag som Bobbio anser sig ha identifierat.

Nyckelord: Vänster, höger, politiska partier, Norberto Bobbio, Comparative Manifesto Project, valmanifest

Innehållsförteckning

1. Vänster och höger inom politiken	1
1.1 Vänster och Höger – omdebatterade begrepp	1
2. Norberto Bobbio.....	3
2.1 Norberto Bobbio om jämlikhet	3
2.2 Norberto Bobbio om frihet.....	4
2.3 Norberto Bobbio sammantaget	4
2.4 Norberto Bobbio idag i ett europeiskt perspektiv	5
3. Lämpligt material.....	5
3.1 Comparative Manifestos Project.....	6
3.1.1 Konfrontationsteorin och Saliency-teorin	6
3.1.2 CMP och saliency-teorin.....	7
3.2 Avgränsningar.....	7
3.3 Tänkbara problem med att använda CMP	8
4. De två variablerna	9
4.1 Jämlikhetsvariabeln	9
4.1.1 Jämlikhetsvariabelns konstruktion motiveras.....	10
4.2 Frihetsvariabeln.....	12
4.2.1 Frihetsvariabelns konstruktion motiveras.....	13
4.3 Tänkbara problem med detta tillvägagångssätt.....	15
5. Stämmer Bobbios teori?.....	16
5.1 Kriterier för stöd till Bobbios teori	17
6. Resultat.....	18
6.1 Resultaten över tid	18
6.2 Kriterium A – Linje eller Parabel?	19
6.3 Kriterium B – Maximipunkt eller minimipunkt på parabeln?.....	19
6.4 Kriterium C – Parabelns förklaringskraft	19
6.5 Kontroll för eventuella resultatpåverkande beslut	20
6.5.1 Inkluderandet av Spanien, Portugal och Grekland.....	20
6.5.2 Ett ofullständigt decennium för 2000-talet.....	21
6.6 Resultatsammanfattning	22
7. Slutsats	22
Litteraturförteckning	24

Tabell- och figurförteckning

Figurer

5.1 Linje A, Linje B, Linje C	16
5.2 Parabel A, Parabel B	16
5.3 Parabel B1, Parabel B2, Parabel B3	17
6.1 Parabelns förklaringskrafts utveckling sedan 1980-talet	20

Tabeller

2.1 Jämlikhets- och frihetssträvan längs vänster-högerskalan	4
6.1 Inkluderade år och länder samt antalet fall för varje decennium.....	18
6.2 Resultat för samtliga kriterier och decennier.....	19
6.3 Resultat för samtliga kriterier och decennier, exklusive Spanien, Portugal och Grekland	20
6.4 Resultatförändring då Spanien, Portugal och Grekland inkluderas	21
6.5 Resultat för samtliga kriterier, åren 1994-2003	21

1. Vänster och höger inom politiken

Sedan den franska revolutionens dagar har man talat om vänster och höger inom politiken och menat att dessa skiljer sig åt, även om skillnaden dem emellan har motiverats och förklarats på en rad olika vis. Det handlade inledningsvis om skilda åsikter i konfliktfrågan gällande monarki eller republik för att senare handla om olika ställningstaganden i den konflikt som uppstod i och med arbetarklassens framväxt som rörde hur aktiv man ansåg att staten skulle vara.¹ Under 1900-talets gång har allt fler konfliktlinjer uppstått mellan exempelvis centrum och periferi och materialism och postmaterialism.² Trots dessa nya konfliktlinjer, med potential att utmana och eventuellt ersätta den dominerande vänster-höger-skalan, så har vänster-höger-skalan bestått, och snarare integrerat dessa nya konfliktlinjer inom vänster-höger-skalan. På så vis har dessa begrepp kunnat behålla sin roll som det allra viktigaste hjälpmedlet för att organisera och strukturera partierna och partisystemen.³

1.1 Vänster och Höger – omdebatterade begrepp

Vänster-höger-skalan har dock kommit att bli allt mer omdebatterad och ifrågasatt. Bland de som är kritiska till användning av vänster-höger-skalan idag finns bland andra sociologerna Ulrich Beck och Anthony Giddens.

Beck menar visserligen att vänster och höger som begrepp inom politiken inte helt försvunnit, men hävdar trots det att de är ”kvarlevor från det förflutna”, rester från det nu passerade industrisamhället, som inte hjälper oss att förstå dagens konflikter.⁴ Orsaken till detta är enligt Beck att tvivel har ersatt den tidigare existerande vissheten, människor är inte längre övertygade om ha den fulla sanningen utan är snarare skeptiska tvivlare. Det leder enligt Beck till att kollektiva identiteter baserade på vänster och höger blivit föråldrade.⁵

Giddens anser att begreppen vänster och höger förlorade sin betydelse i och med att Sovjetunionen föll, och med den även den socialistiska modellen, och lämnade kapitalismen kvar som segrare. På samma vis som den tidigare existerande konkurrensen mellan de två samhällssystemen har upphört så finns inte heller längre någon anledning att tala om konkurrerande begrepp som vänster och höger.⁶ Istället förespråkar han att vänster-höger-begreppen, med tillhörande politik, överges för att istället ge plats åt en tredje väg som syftar till att förena stat och civilsamhälle. På så vis skulle politik för en hel nation bedrivas, snarare än antingen vänster- respektive högerpolitik.⁷

På så vis handlar politiken, menar de, inte längre om ideologiska skiljelinjer och intressekonflikter utan endast om att finna de tekniska lösningarna som leder till de mål som vi numera alla delar. Det finns med andra ord inte längre olika mål, endast olika vägar för att nå ett gemensamt överenskommet mål.⁸ Följden av detta blir att olika tillvägagångssätt kan

¹ Mair, 1998:24ff

² Bale, 2005:108ff

³ Mair, 1998:27

⁴ Mouffe, 2008:43

⁵ Ibid, 46

⁶ Ibid, 49

⁷ Ibid, 58ff

⁸ http://www.culturewars.org.uk/index.php/site/article/the_end_of_left_and_right/

bedömas utifrån hur framgångsrika de är att nå detta mål. Alternativen blir därmed mer eller mindre korrekta snarare än skilda alternativ i betydelsen olikartade prioriteringar och syn på idelsamhället.⁹

Som försvarare av begreppen vänster och höger, och motståndare till den konsensussträvan som Beck och Giddens ger uttryck för, står bland andra statsvetarna Chantal Mouffe och Norberto Bobbio.

Mouffe anser att vänster-höger-skalan har en roll att fylla och att denna strid mellan konkurrerande ideologier är demokratins själva grund.¹⁰ Om inte denna konflikt mellan vänster och höger som varandras legitima motståndare erkänns hotas demokratin och risken uppstår för att andra kollektiva identiteter såsom etnicitet eller religion tar dess roll.¹¹

Bobbio menar även han att begreppen vänster och höger ännu har en roll att fylla. Skiljelinjen mellan vänster och höger har genom historien tagit sig olika uttryck, men Bobbio menar att ett gemensamt drag trots det går att se mer eller mindre i alla länder och tider, nämligen den skilda synen på jämlikhet, och hur önskvärd den bedöms vara.¹²

Han menar sig också ha svaret på varför denna diskussion kring vänster-högerbegreppens relevans uppstått och hur det kan komma sig att bedömningarna kan bli så skilda. Orsaken är att de som är av åsikten att vänster och höger förlorat sin betydelse och inte längre går att skilja åt har kommit till denna åsikt efter att ha konstaterat de frihetsfientliga tendenser som finns såväl till vänster som till höger. Även om det är en korrekt iakttagelse så är slutsatsen att skillnaderna mellan vänster och höger i och med det har upphört helt felaktiga, enligt Bobbio.¹³

Det kan möjligen tyckas att denna diskussion kring vänster och höger snarast är en akademisk dispyt med mycket liten relevans för den som inte är intresserad av statsvetenskaplig teori kring partisystem. Vid närmare eftertanke visar det sig dock att det är en mycket angelägen fråga för varje väljare i och med att begreppen vänster och höger används så flitigt såväl i den politiska debatten som i all mediebevakning av partier och politiker. Dessutom används begreppen av många väljare för att sortera och kategorisera partierna. Skulle det visa sig att dessa begrepp har förlorat all sin förklarande kraft eller att skillnaderna dem emellan helt har upphört så skulle det innebära att politiker, massmedia och väljare använder ett språk, ett verktyg, som inte längre betyder någonting, eller betyder olika saker för varje person.¹⁴

Genom att undersöka om Bobbios teori stämmer eller inte, något som aldrig tidigare prövats empiriskt, så är förhoppningen att uppsatsen i och med det ska kunna lämna ett bidrag till den diskussion kring vänster-höger-begreppen som i korthet redogjorts för ovan.¹⁵

⁹ Mouffe, 2008:9f

¹⁰ Ibid, 9f

¹¹ Ibid, 36

¹² Bobbio, 1998:93ff

¹³ Ibid, 11ff

¹⁴ Dahlberg, 2009:34f

¹⁵ Pasquino, se bilaga 3

2. Norberto Bobbio

Norberto Bobbio (1909-2004) var en av Italiens ledande statsvetare och rättsfilosofer och en ständigt förespråkare för att man alltid skulle hålla sig inom lagens ramar. Därmed avfärdade han all form av extremism samt revolution som metod för att förändra samhället. Bobbios politiska hemvist beskrivs ofta som liberal socialism vilket är en beteckning som väl beskriver den förening av det liberala värnandet av friheten och det socialistiska värnandet av social och ekonomisk rättvisa som blev Bobbios ideal och som genomsyrar en stor del av hans arbete. Under 1990-talet argumenterade han för att den viktigaste frågan för modern politik var just att lyckas förena de två värdena frihet och jämlikhet. Han undvek dock i det längsta att själv engagera sig i partipolitik och avstod flera erbjudanden om att ställa upp i val med motiveringen att hans arbete vid universitetet krävde hans odelade uppmärksamhet.¹⁶

2.1 Norberto Bobbio om jämlikhet

Jämlikhetssträvan är, enligt Bobbio, något som ”...syftar till att minska sociala skillnader”. Han menade att det är viktigt att vara medveten om att jämlikhet inte är något absolut värde som ett parti, en individ eller ett förslag antingen eftersträvar eller inte eftersträvar. Snarare finns det, enligt Bobbio, grader av jämlikhetssträvan. För att göra en bedömning av denna krävs att man tar ställning till tre frågor. Jämlikhet mellan vilka? Jämlikhet i vad? Jämlikhet enligt vilket kriterium? Detta får till följd att relativt olikartade reformer, förslag och åsikter kan bedömas vara jämlikhetssträvande. Vid en bedömning av ett förslag eller en ståndpunkt menar han att den bör anses mer egalitär ju fler personer och ju mer resurser som förslaget eller ståndpunkten avser.¹⁷

Bobbio menar att vänstern i större utsträckning än högern strävar efter att uppnå jämlikhet. Detta betyder dock inte att vänstern strävar efter att uppnå fullständig jämlikhet i alla situationer, eller att högern är motståndare till alla former av jämlikhet.¹⁸ Grunden till denna skilda uppfattning kring behovet av jämlikhetsökande reformer finns i synen på människans natur. Vänstern anser att alla människor av naturen är i huvudsak jämlika, men att viss ojämlikhet uppstår på grund av sociala faktorer. Högern anser däremot att människor av naturen är i huvudsak ojämlika, men att viss jämlikhet uppstår på grund av sociala faktorer. Detta leder till att vänstern bekämpar den sociala ojämlikheten med den naturliga jämlikheten som argument, medan högern bekämpar den sociala jämlikheten med den naturliga ojämlikheten som argument.¹⁹

Bobbio menar att människor bör ses som såväl jämlika som ojämlika på en och samma gång men i olika aspekter, och att en skillnad ligger i att jämlikhetsförespråkarna (vänstern) i första hand betonar det som förenar människor medan jämlikhetsmotståndarna (högern) snarare betonar det som skiljer människor åt i sin strävan att nå det ideala samhället.²⁰ Följden av detta blir att vänstern och högern gör olika bedömningar vid tillämpandet av vad Bobbio

¹⁶ <http://www.guardian.co.uk/news/2004/jan/13/guardianobituarie.obituarie>

¹⁷ Bobbio, 1998:100ff

¹⁸ Ibid, 106

¹⁹ Ibid, 110

²⁰ Ibid, 106f

kallar ”Rättvisans gyllene regel”, och som sammanfattas i att man ska ”behandla de jämlika jämlikt och de ojämlika ojämlikt”.²¹

2.2 Norberto Bobbio om frihet

Frihet skiljer sig från jämlikhet på ett grundläggande vis då friheten är individuell medan jämlikheten aldrig kan vara det eftersom jämlikhet avser en relation mellan två eller flera parter.²² För att bedöma synen på frihet hos en individ, ett parti eller ett förslag så måste man, enligt Bobbio, dels precisera vad man avser med frihet samt klargör vilka som inkluderas i denna frihet och därefter argumentera för de undantag man anser nödvändiga. Därmed finns det inte en frihet utan snarare ett flertal olika former av frihet, exempelvis frihet att handla och frihet som autonomi.²³ Bobbio menar att frihetssträvan visas genom exempelvis erkännande av individuella, civila och politiska rättigheter.²⁴ Friheten är, betonar Bobbio, inte en skiljelinje som delar vänster och höger åt. Istället är det en skiljelinje som delar vänster i två delar, och delar höger i två delar, nämligen en moderat och en extrem vänster respektive en moderat och en extrem höger.²⁵

2.3 Norberto Bobbio sammantaget

Bobbio menar alltså att den avgörande skillnaden mellan vänster och höger är dess syn på jämlikhet och hur högt man prioriterar ökad jämlikhet. Detta menade han är fallet i åtminstone de europeiska länderna, Latinamerika och de anglosaxiska länderna.²⁶ Det är dock viktigt att inte betrakta det som en politisk motsättning mellan en egalitär vänster och en frihetlig höger, vilket många tenderar att göra. I och med att Bobbio ser frihet och jämlikhet som i vissa fall förenliga med varandra medan de i andra fall utesluter varandra så ser han det istället som att det finns auktoritära och frihetliga rörelser såväl till höger som till vänster. En ökning av det ena behöver alltså inte innebära en begränsning av det andra, även om det i vissa situationer kan förhålla sig på det viset.²⁷

Bobbios tankar kan därmed, i något förenklad form, sammanfattas enligt tabell 1:

Tabell 2.1. Jämlikhets- och frihetssträvan längs vänster-högerskalan

Vänster-höger-placering	Eftersträvar jämlikhet?	Eftersträvar frihet?
Längst till vänster	Ja	Nej
Till vänster om mitten	Ja	Ja
Till höger om mitten	Nej	Ja
Längst till höger	Nej	Nej

Kommentar: En något förenklad bild av hur Bobbio menar att jämlikhet och frihet prioriteras längs vänster-högerskalan.

²¹ Bobbio, 1998:111

²² Ibid, 121

²³ Ibid, 115ff

²⁴ Ibid, 122f

²⁵ Ibid, 48

²⁶ Pasquini, se bilaga 3

²⁷ Bobbio, 1998:116ff

2.4 Norberto Bobbio idag i ett europeiskt perspektiv

Uppsatsen syftar till att i en europeisk kontext pröva huruvida Bobbios teori är användbar som en förklaring till den diskussion som förts kring vänster- och högerbegreppens relevans. Visar det sig att Bobbios teori får stöd då den prövas på de europeiska partierna kan man tänka sig att vänster och höger ännu är högst relevanta begrepp, med olika innebörd, och att hans förklaring kring varför denna diskussion har uppstått kan tänkas vara korrekt. Skulle hans teori däremot inte visa sig stämma med de europeiska partierna så verkar det troligt att Bobbios teori inte är korrekt. Det är dock tänkbart att hans teoris förklaringskraft har förändrats över tid och de frågor som uppsatsen strävar efter att besvara är därmed:

- Förhåller sig relationen mellan de europeiska partiernas prioriteringar av jämlikhet och frihet på ett sådant sätt som Bobbio hävdar?
- Har Bobbios teoris förklaringskraft förändrats över tid, och i så fall hur?

3. Lämpligt material

Undersökningen baseras på information om partierna i två avseenden, deras prioriteringar av begreppen jämlikhet och frihet. Det material som ska ligga till grund för uppsatsen ska därför på ett bra sätt spegla just dessa två aspekter. För att kunna besvara den andra frågeställningen, huruvida en förändring över tid kan konstateras, så bör materialet också finnas tillgängligt, eller kunna samlas in, avseende en relativt lång tidsperiod.

För att undersöka politiska partiers inställning till jämlikhet och frihet finns ett antal olika tillvägagångssätt att välja mellan. Man kan exempelvis fråga väljarna hur de uppfattar partierna och deras grundvärderingar, låta intervjuva företrädare för de olika partierna för att utifrån deras svar göra en bedömning av partiernas prioritering av jämlikhet och frihet eller låta experter inom området bedöma partiernas prioritering av jämlikhet och frihet. Man kan också tänka sig att man studerar hur partierna agerar i realiteten vad gäller samarbeten, kompromisser och framlagda reformförslag eller att man utgår från partiernas valmanifest.

Alla dessa tillvägagångssätt har dock förutom fördelen att de skulle kunna tänkas tillhandahålla den information som efterfrågas även nackdelar som gör dem mer eller mindre olämpliga för uppsatsen syfte. Det första alternativet innebär att man utgår från väljarnas upplevelse av partierna och att undersökningen därmed inte nödvändigtvis baseras på de ställningstaganden och prioriteringar som partierna faktiskt själva uttrycker. Om detta tillvägagångssätt skulle användas är det viktigt att vara medveten om att det är just väljarnas uppfattning av partierna som undersöks och inte nödvändigtvis partiernas egentliga ståndpunkter.²⁸

Vid intervjuer av partiers företrädare så finns risken att dessa personers individuella åsikter och värderingar tar överhanden istället för att svaren speglar partiets värderingar. Visserligen skulle denna risk kunna minskas genom ett stort antal intervjuer, men då undersökningen vill uttala sig om en lång tidsperiod kan det bli problematiskt att basera materialinsamlingen på intervjuer.

²⁸ Budge, Klingemann et.al, 2001:6

Att använda sig av experter för att göra dessa bedömningar innebär även det, precis som väljarbaserade bedömningar, att man baserar uppskattningarna av partiernas prioriteringar av jämlikhet och frihet på hur andra aktörer har tolkat och beskrivit partierna och dess budskap.²⁹

Det fjärde alternativet innebär att partiernas inställning till frihet och jämlikhet bedöms utifrån den förda politiken. En nackdel med ett sådant tillvägagångssätt är att partier av ett flertal olika faktorer kan tvingas till anpassning i praktiken vilket leder till ett agerande som inte speglar dess grundläggande värderingar speciellt väl.

Ett femte alternativ till hur man skulle kunna söka partiernas inställning till jämlikhet och frihet, och som denna uppsats kommer att använda sig av, är att istället utgå från partiernas valmanifest. Dessa har framställts av partierna inför ett val för att ge väljarna information om hur partiet ställer sig i vissa frågor samt för att klargöra vilka frågor som partiet anser är av extra stor vikt.³⁰ Valmanifesten är dessutom de enda heltäckande texter som partierna producerar, och står därför i en särställning vad gäller att uttrycka partiernas värderingar, ställningstaganden och prioriteringar. Dessa valmanifest författas under mycket stor noggrannhet och varje del vägs noga såväl vad gäller innehåll som form, såväl separat som i relation till den övriga texten och diskuteras ofta ordentligt inom partiet innan det slutligen publiceras.³¹ Valmanifest är dessutom något som finns tillgängligt i en lång rad länder och under en lång tidsperiod. Därmed bedöms valmanifesten vara lämpliga att utgå från då man vill undersöka partiernas grundläggande värderingar.

3.1 Comparative Manifestos Project

Comparative Manifestos Project (CMP) intresserar sig för parlamentariska demokratiers institutioner och funktionssätt och har genom kvantitativa innehållsanalyser sammanställt en databas med information om partiernas valmanifest som sträcker sig tillbaka till mitten av 1940-talet.³² Databasen innehåller information om prioriteringar och ställningstaganden som partierna uttryckt i sina manifest och omfattar idag drygt femtio länder.³³ CMP anger hur stor andel av valmanifestens meningar som tillägnas vissa ämnen, och vilken åsikt som uttrycks i dessa frågor. Genom att använda denna information kan en bedömning göras av vad partierna särskilt lyfter fram i sina valmanifest och vad de därmed anser vara relevant.³⁴

3.1.1 Konfrontationsteorin och Saliency-teorin

Det finns i huvudsak två olika sätt att se på hur partier konkurrerar med varandra för att vinna väljarnas röster, konfrontationsteorin och saliency-teorin.

Konfrontationsteorin bygger på uppfattningen att partier tydligt tar ställning i varje enskild fråga utan att speciell hänsyn tas till vilken den rådande majoritetsuppfattningen i befolkningen är. Partierna anses också vara beredda att argumentera för och hävda sina åsikter och värderingar, även om dessa har svagt stöd i väljarkåren. Enligt konfrontationsteorin så

²⁹ Budge, Klingemann et.al, 2001:2f

³⁰ Ibid, 6

³¹ Ibid, 12

³² <http://www.wzb.eu/zkd/dsl/projekte-manifesto.en.htm>

³³ http://www.edacwowe.eu/en/frmShowGIW_indicators?v_id=202

³⁴ Budge, Klingemann et.al, 2001:78f

avgörs partiernas placering längs vänster-höger-skalan av om partierna är för eller emot vissa förslag, och inte av vilka prioriteringar partierna gör.³⁵

Saliency-teorin baseras istället på tanken att partierna använder en alternativ metod för att vinna väljarnas förtroende och röst. Att uttrycka åsikter som går rakt emot den rådande huvudsakliga uppfattningen anses av partierna vara oklokt och de undviker därför att diskutera ämnet. Istället försöker partierna att uttrycka sina åsikter i andra frågor där deras åsikt delas av en större del av befolkningen. Exempelvis är det få partier som förespråkar krig, men även om de flesta partier delar önskan om fred, så kan de skilja sig åt markant vad gäller hur starkt de betonar värdet av en fredlig värld. Därav är det snarare betoning och prioritering av olika frågor som skiljer partierna åt, och inte hurvida man uttrycker ett stöd eller motstånd i vissa frågor. Partiernas åsikt i separata frågor fungerar alltså inte, enligt saliency-teorin, att använda som grund för att skilja partiernas positioner åt längs vänster-höger-skalan, då partierna ofta uttrycker samma åsikt, men gör det i varierande grad.³⁶

3.1.2 CMP och saliency-teorin

CMP är konstruerat med utgångspunkt i saliency-teorin. Detta har fått till följd att variablerna konstruerats på så vis att det inte alltid finns separata variabler för såväl en ”positiv” som en ”negativ” inställning till alla ämnen. Anledningen är att det bedömdes vara onödigt då man anser att partierna inte uttrycker skilda åsikter utan snarare en och samma åsikt men i varierande grad. För att kontrollera hurvida detta antagande var korrekt eller ej har man i CMP trots allt valt att inkludera såväl ”positiv” som ”negativ” variabel för de frågor där det bedömts tänkbart att båda dessa åsikter skulle kunna förespråkas. Resultatet visade dock att det endast i några enstaka frågor fanns en någorlunda jämn fördelning av ”positiv” och ”negativ” inställning medan det för alla övriga frågor snarare var antingen ”positiv” eller ”negativ” inställning till frågan som uttrycktes av partierna i valmanifesten. Därmed drogs slutsatsen att saliency-teorin var en mer korrekt utgångspunkt, då endast en åsikt i varje fråga ansetts möjlig att uttrycka, och att de partier som inte delat denna åsikt valt att tona ned frågan och fokusera på andra frågor. Med saliency-teorin som utgångspunkt kommer man, enligt forskarna bakom CMP, närmare det tillvägagångssätt som används av partier och dess strategier. Dessutom ges möjlighet till en betydligt mer nyanserad bild av verkligheten.³⁷

3.2 Avgränsningar

Undersökningen omfattar den maximala tidsperiod som finns tillgänglig i CMP för de europeiska länderna, det vill säga åren 1944-2003.

Då det inte finns information för alla europeiska länder i CMP under denna tidsperiod så har vissa länder uteslutits ur undersökningen. Detta gäller i första hand de östeuropeiska länderna som endast hållit fria val under en allt för kort tidsperiod. För en landförteckning över de inkluderade länderna samt vilken tidsperiod som använts för respektive land se bilaga

³⁵ Budge, Klingemann et.al, 2001:75f

³⁶ Ibid, 7

³⁷ Ibid, 83ff

1. Även för Spanien, Portugal och Grekland saknas information för en stor del av perioden innan mitten av 1970-talet, men dessa länder kan därefter inkluderas.

De partier som omfattas i dessa länder är de partier som ställt upp i de nationella parlamentsvalen och inkluderats i CMP för den aktuella tidsperioden.

3.3 Tänkbara problem med att använda CMP

Ett problem med att utgå från nationella valmanifest kan vara att de författats i, och i första hand uttalar sig om, en specifik kontext, nämligen det land som partiet agerar inom. Det innebär exempelvis att partier som förespråkar en ökad satsning på militären kan göra så utifrån varierande förutsättningar. Den militära satsningen kan redan från början tänkas befinna sig på olika nivåer i olika länder, och den nationella säkerhetssituationen kan även den se olika ut för olika länder. Då denna uppsats grundas på i huvudsak västeuropeiska länder, vilka är relativt homogena, så är det visserligen fortfarande ett bekymmer, men bedöms inte vara ett så stort problem att de nationella valmanifesten helt borde överges.

Det är även tänkbart att den politiska diskussionen ser olika ut i olika länder. I vissa länder kan det exempelvis vara arbetsmarknadsfrågor som diskuterats mycket inför ett val medan det i andra länder snarare är miljöfrågor som dominerat. Även detta kan innebära vissa problem, men om saliency-teorin stämmer så formas inte manifesten av vilka frågor som diskuteras, utan manifesten försöker snarare styra diskussionen i en önskvärd riktning. Därmed skulle även det problemet vara av mindre grad.

I och med att CMP är baserat på saliency-teorin, enligt vad som beskrivits ovan, så finns en risk att ett bättre resultat hade kunnat nås om variabler för såväl ”positiv” som ”negativ” inställning funnits för varje enskild fråga. Det resultat som nåddes då detta kontrollerades tyder dock på att skillnaden endast skulle bli marginell med ett sådant material. Däremot finns risken att partierna, som saliency-teorin menar, anpassar sitt valmanifest efter valtaktiska riktlinjer och att manifesten på så vis inte tecknar en bild av partiernas egentliga värderingar och prioriteringar. Å andra sidan kan man hävda att partiernas rätta positionering längs vänster-höger-skalan är vad som kan utläsas ur valmanifesten, och en differens till dess ”riktiga” placering blir därmed en omöjlighet.

Det är också tänkbart att ett problem med att använda CMP är att det är ett strikt kvantitativt material. Hur starkt partiets åsikter förespråkas mäts endast i antal meningar och inte genom att konstatera med vilken kraft partierna i övrigt förespråkar vissa reformer eller ämnen. Hänsyn tas inte heller till på vilken plats i manifestet som en fråga diskuteras. Detta skulle kunna tänkas ge en skev bild av partiernas åsikter och prioriteringar. Det faktum att partierna så noga överväger varje mening och varje del av sitt valmanifest, då de är medvetna om att de till stora delar kommer att bedömas utifrån det, gör dock att risken att ett parti ger en, utifrån sin värdering lågprioriterad, fråga ett stort utrymme i manifestet blir ganska liten. Det innebär att problemet visserligen är tänkbart, men att risken för detta inte är så omfattande som först kan tyckas.

4. De två variablerna

För att kunna besvara de uppställda frågeställningarna behövs information om hur högt partierna värderar jämlikhet och frihet. För att få denna information så skapas två nya variabler, en för partiernas syn på jämlikhet och en för deras syn på frihet.

Konstruktionen har gått till på liknande vis för de två variablerna. Med utgångspunkt i de variabler som finns tillgängliga i CMP, och som anger hur stor andel av partiernas valmanifest som utgörs av en viss ståndpunkt i en specifik fråga så används endast de variabler som bedömts relevanta ur ett jämlikhets- eller frihetsperspektiv. Först adderas de variabler som tyder på en prioritering av begreppet och därefter subtraheras de variabler som tyder på ett motstånd till begreppet, eller åtminstone tyder på att partiet är berett att prioritera det aktuella begreppet lägre än andra värden. Dessa konstruerade jämlikhets- och frihetsvariabler befinner sig teoretiskt mellan -100 och +100, men kommer i de allra flesta fall att befinna sig närmare 0 än något av de två ytterlighetsvärdena. Ett högt värde på exempelvis jämlikhetsvariabeln innebär att partiet är stark förespråkare av jämlikhet, medan ett lågt värde tyder på att partiet anser att det finns viktigare värden än jämlikhet att sträva efter.

Värt att notera är dock att inte enbart de variabler som inkluderats i konstruktionen av jämlikhets- och frihetsvariabeln har inverkan på vilket värde som partierna får på de båda variablerna. Även de variabler som inte inkluderats inverkar i och med att CMP-variablernas värden avser andel av valmanifestets helhet.³⁸ Det innebär att två partier som i sakfrågor är av samma åsikt ändå får olika värden på variabeln beroende på i vilken omfattning som åsikten hävdas i manifestet. Det kan till och med vara så att två partier som uttrycker samma åsikter med exakt lika många meningar trots det får skilda värden på variabeln då det ena partiet ägnar mer utrymme åt andra frågor, som i denna uppsats inte har bedömts påverka jämlikhet eller frihet, och på så vis ägnar en mindre andel av sitt valmanifest åt den inkluderade frågan.

4.1 Jämlikhetsvariabeln

Vid bedömningen av vilka variabler som bör ingå i jämlikhetsvariabeln har en tolkning av begreppet jämlikhet använts som syftar till jämlikhet mellan personer i det aktuella landet. En ganska generös bedömning har gjorts då Bobbio betonade att flera reformer och ståndpunkter, som sinsemellan är mycket olika, kan bedömas vara jämlikhetsökande. Huvudprincipen har dock varit att ståndpunkter som syftar till att jämna ut ojämlikhet, även om detta i vissa fall gör intrång på andra värden, har bedömts vara jämlikhetsökande ståndpunkter. Jämlikhet har inte bedömts stå i motsats till olikhet och jämlikhet behöver därmed inte utplåna exempelvis kulturella olikheter mellan människor. Snarare har förslag som syftar till att behandla alla religiösa, kulturella och språkliga grupper på samma vis bedömts vara jämlikhetsökande.³⁹

Jämlikhetsvariabeln skapades genom att följande variablers värden adderades:

- Democracy: Positive
- Decentralisation: Positive

³⁸ Budge, Klingemann et.al, 2001:23

³⁹ Bobbio, 1998:112

- Social Justice: Positive
- Welfare State Expansion: Positive
- Education Expansion: Positive
- Social Harmony: Positive
- Multiculturalism: Positive
- Labour Groups: Positive
- Underprivileged Minority Groups: Positive
- Non-Economic Demographic Groups: Positive

Från summan subtraherades följande variablers värden då de bedömts visa på att partiet strävar efter mindre jämlikhet, eller prioriterar det lägre än andra värden:

- Centralisation: Positive
- Welfare State Limitation: Positive
- Education Limitation: Positive
- Multiculturalism: Negative
- Labour Groups: Negative

De värden som därefter erhöles speglar hur starka anhängare partierna är av jämlikhetsökande förslag, och hur starkt partierna valt att prioritera detta genom att ge det utrymme i sina valmanifest.

4.1.1 Jämlikhetsvariabelns konstruktion motiveras

De variabler som inkluderats i konstruktionen av jämlikhetsvariabeln presenteras utförligare nedan. Förutom dess namn ges även en motivering till varför variabeln har bedömts vara relevant, och ett utdrag ur variabelbeskrivningen för att förtydliga vad variabeln ursprungligen avser. För att ta del av den fullständiga variabelbeskrivningen, se bilaga 2.

Democracy: Positive

Då demokrati förespråkas görs det ofta med jämlikheten som argument. Att förespråka demokratiska styrelseskick bör därför anses vara mer jämlikhetssträvande än exempelvis expertstyre eller ett mer allmänt förakt för demokratin. ”...*involvement of all citizens in decisions-making...*”

Decentralisation: Positive

En ökad decentralisering har ansetts ge ökat utrymme för lokala och regionala seder och bruk och därmed en stor möjlighet för alla att leva efter sina egna traditioner och önskemål. Därmed har det bedömts vara jämlikhetsökande. ”...*support for keeping up local and regional customs and symbols...*”

Social Justice: Positive

Social rättvisa stämmer i variabelbeskrivningen väl överens med Bobbios syn på jämlikhet och inkluderas därmed. ”*Concept of equality; need for fair treatment of all people, special protection for the underprivileged...*”

Welfare State Expansion: Positive & Education Expansion: Positive

Uttryck för ett önskemål om utbyggd offentlig sektor har bedömts som jämlikhetsökande då den offentliga sektorn till stora delar är ett omfördelningssystem med syfte att motverka ojämlikhet. Då variabeln *Welfare State Expansion* uttryckligen undantar utbildning så inkluderas även den specifika variabeln *Education Expansion* för att få en mer heltäckande bild av synen på välfärd och offentlig sektor. ”...*support for services such as health service or social housing.*”

Social Harmony: Positive

En strävan efter jämlikhet innebär att man anser att alla individers situation bör tas hänsyn till och att ett värnande om alla bör vara vägledande. ”*Appeal for national effort and solidarity... ...support for the public interest.*”

Multiculturalism: Positive

Att betona vikten av att alla ska ha rätten att utöva sin egen tro, kultur och levnadssätt på ett bra vis, utan att påtvingas en anpassning till rådande normer, bedöms som en jämlikhetsökande ståndpunkt. Man kan visserligen argumentera för att en ökad skillnad mellan människors livsstil skulle innebära ett mer ojämlikt samhälle, men jämlikhet och likhet är, som betonades ovan, inte samma sak. ”*Favourable mention of cultural diversity, communalism, cultural plurality...*”

Labour Groups: Positive & Underprivileged Minority Groups: Positive & Non-Economic Demographic Groups: Positive

Att uttala stöd till diskriminerade eller underprivilegierade grupper har även det bedömts som jämlikhetsökande ståndpunkter då det innebär att man anser att alla ska behandlas väl, oavsett social ställning, religiositet, sexuell läggning eller liknande. Inkluderat i dessa tre variabler finns att man uttrycker stöd för bland andra arbetslösa, kvinnor, äldre, handikappade och homosexuella. ”*Favourable reference to underprivileged minorities... ...e.g. the handicapped, homosexuals, immigrants, etc.*”

Centralisation: Positive

Eftersom decentralisering bedömts gynna jämlikheten, vilket förtydligats ovan, så bedömdes centraliseringssträvanden därmed att motverka möjligheten för alla att leva efter sina värderingar och önskemål. Med en annan syn på jämlikhet skulle man dock kunna hävda att situationen borde vara det omvända. ”*Opposition to political decision-making at lower political levels...*”

Welfare State Limitation: Positive & Education Limitation: Positive

Eftersom utbyggnad av den offentliga sektorn har bedömts gynna jämlikheten, vilket förtydligats ovan, så har åsikten att man bör minska den offentliga sektorn bedömts som motstånd mot jämlikhetsökning. ”*Limiting expenditures on social services or social security...*”

Multiculturalism: Negative

Eftersom ett stöd för multikulturalism bedömts gynna jämlikheten, vilket förtydligats ovan, så bedömdes ett motstånd mot multikulturalism och därmed en strävan efter en ökad anpassning i den rådande majoritetsnormen vara motstånd mot ökad jämlikhet. ”...*as Multiculturalism: Positive, but Negative.*”

Labour Groups: Negative

Eftersom stöd till arbetslösa bedömts vara ett uttryck för jämlikhetssträvan, vilket förtydligats ovan, så har motstånd mot sådana stöd tolkats som ett motstånd mot ökad jämlikhet. ”...*as Labour Groups: Positive, but Negative.*”

4.2 Frihetsvariabeln

Vid bedömningen av vilka variabler som bör ingå i frihetsvariabeln har fokus varit på den individuella friheten då det är den formen av frihet som Bobbio i första hand diskuterar. Det är dels i betydelsen frihet i relation till statsmakten, men också frihet i relation till normer och traditioner som partierna kan bedöma vara mer eller mindre viktiga och värda att bevara. Dessa normer och traditioner är i de flesta fall mer eller mindre begränsande av individens valmöjligheter.

Frihetsvariabeln skapades genom att följande variablers värden adderades:

- per105 *Military: Negative*
- per201 *Freedom and Human Rights: Positive*
- per202 *Democracy: Positive*
- per301 *Decentralisation: Positive*
- per401 *Free Enterprise: Positive*
- per407 *Protectionism: Negative*
- per602 *National Way of Life: Negative*
- per604 *Traditional Morality: Negative*
- per607 *Multiculturalism: Positive*

Från summan subtraherades följande variablers värden då de bedömts visa på att partiet strävar efter mindre frihet, eller prioriterar det lägre än andra värden:

- per104 *Military: Positive*
- per302 *Centralisation: Positive*
- per403 *Market Regulation: Positive*
- per406 *Protectionism: Positive*

- per601 *National Way of Life: Positive*
- per603 *Traditional Morality: Positive*
- per605 *Law and Order: Positive*
- per608 *Multiculturalism: Negative*

Det värde som därefter erhålls speglar hur starka anhängare partierna är av frihetsökande förslag, och hur starkt partierna valt att prioritera detta genom att ge det utrymme i sina valmanifest.

4.2.1 Frihetsvariabelns konstruktion motiveras

De variabler som inkluderats i konstruktionen av frihetsvariabeln presenteras utförligare nedan. Förutom dess namn ges även en motivering till varför variabeln bedömts vara relevant, och ett utdrag ur variabelbeskrivningen för att förtydliga vad variabeln ursprungligen avser. För att ta del av den fullständiga variabelbeskrivningen, se bilaga 2.

Military: Negative

En mycket tydlig inskränkning av en individs frihet är då staten tvingar den enskilde att göra militärtjänst och att på så vis vara beredd att riskera sitt liv i eventuella konflikter. Därmed har en minskning av militär styrka och en minskning av värnplikten bedömts vara frihetsökande. ”...promises to reduce conscription...”

Freedom and Human Rights: Positive

Värnande av de mänskliga rättigheterna och den individuella friheten har givetvis bedömts vara frihetsökande. ”Favourable mention of importance of personal freedom and civil rights...”

Democracy: Positive

Enligt Bobbio så är det bland annat i stödet till demokrati som de moderata partierna skiljer sig från de mer auktoritära extrempartierna.⁴⁰ Enligt hans syn på frihet är demokrati med andra ord en garant för ett visst mått av individuell frihet. ”Favourable mention of democracy as a method or goal in national and other organisations...”

Decentralisation: Positive

Decentralisering har bedömts vara frihetsökande för individen i relation till statsmakten då det ökar möjligheten för att specifika regionala eller lokala hänsyn kan tas. ”...more regional autonomy for policy or economy...”

⁴⁰ Bobbio, 1998:122f

Free Enterprise: Positive

Ett uttalat stöd för fri företagsamhet och en fri marknad har bedömts vara en frihetsökande åsikt. ”...*superiority of individual enterprise over state and control systems; favourable mention of private property rights...*”

Protectionism: Negative

Att värna frihandel, och motsätta sig protektionism, har bedömts vara frihetsökande då det innebär att såväl företagare som konsumenter inte drabbas av kvoter, tullar eller andra handelshinder. ”*Support for the concept of free trade...*”

National Way of Life: Negative

Åsikten att inskränkningar i friheten för att värna den nationella säkerheten inte bör göras har bedömts vara frihetsökande då det visar på en hög prioritet för friheten. ”...*as National Way of Life: Positive, but Negative.*”

Traditional Morality: Negative

Då frihet kan sägas existera då man faktiskt har ett reellt val så har det bedömts vara frihetsökande att vilja upphäva förbud som förhindrar valmöjligheten. ”...*support for divorce, abortion, etc...*”

Multiculturalism: Positive

Att uppmuntra en mångfald av kultur, språk och religioner i samhället har bedömts gynna friheten då det innebär en möjlighet för individen att välja att leva sitt liv så som man anser att man bör, utan press från majoriteten att anpassa sig till rådande normer. ”*Favourable mention of cultural diversity...*”

Military: Positive

Precis som ett avskaffande av värnplikt bedömdes stärka individens friheten i relation till staten så har även det motsatta bedömts gälla. Ett betonande av vikten att stärka försvaret och utöka värnplikten har bedömts vara frihetsminskande. ”*Need to maintain or increase military expenditures...*”

Centralisation: Positive

En ökad centralisering av beslutsfattandet riskerar att minska den enskilda individens möjligheter att påverka besluten och att därmed tvingas underkasta sig beslut som riskerar att fattas utan tillräcklig hänsyn tagen till lokala eller regionala förutsättningar. ”*Opposition to political decision-making at lower political levels...*”

Market Regulation: Positive

Att partierna uttrycker åsikten att marknaden bör regleras för att värna den fria marknaden har bedömts vara frihetsbegränsande då det visserligen syftar till att värna en fri marknad, men genom metoder som klart begränsar friheten. ”*Need for regulations...*”

Protectionism: Positive

Förespråkande av importtullar, kvoter eller andra former av begränsningar av handel har bedömts vara frihetsminskande då de sätter begränsningar eller hinder på hur handel får föras. ”*Favourable mention of extension or maintenance of tariffs...*”

National Way of Life: Positive

Att förespråka ett värnande av den nationella säkerheten, även då detta sker på bekostnad av friheten har bedömts vara frihetsminskande då det visar att friheten prioriteras relativt lågt. ”*...suspension of some freedoms in order to protect the state...*”

Traditional Morality: Positive

Att förespråka förbud, regleringar och censur har bedömts vara frihetsbegränsande. ”*Favourable mention of traditional moral values; prohibition, censorship and suppression of immorality and unseemly behaviour...*”

Law and Order: Positive

Förespråkande av lag och ordning i form av ökade resurser till polisväsende och hårdare domstolsbedömningar har bedömts vara frihetsbegränsande då det leder till en ökad kontroll och bevakning av individen. ”*...support for enhancing resources for police etc.; tougher attitudes in courts.*”

Multiculturalism: Negative

Att förespråka assimilering och anpassning snarare än ett multikulturellt samhälle har bedömts vara frihetsbegränsande, då det lägger begränsningar för inom vilka ramar man tillåts leva sitt liv. ”*...as Multiculturalism: Positive, but Negative.*”

4.3 Tänkbara problem med detta tillvägagångssätt

Att försöka få en uppfattning om partiernas syn på jämlikhet och frihet genom att konstruera jämlikhets- och frihetsvariablerna, enligt vad som beskrivits ovan, innebär vissa problem.

Att de två variablerna konstruerats på ett korrekt vis är av yttersta vikt för att undersökningen ska uppnå en god begreppsvaliditet och därmed kunna besvara de uppställda frågorna på ett bra vis. Vilka variabler som inkluderats och hur de har bedömts kan givetvis ifrågasättas och kritiseras. Ansträngningar har dock gjorts för att tydligheten kring variabelkonstruktionerna, både vad gäller vägledande principer och inkluderade variabler, ska vara så god som möjligt för att på så sätt förebygga otydligheter och tveksamheter. Det faktum att det är en rad variabler från olika politikområden som inkluderats vid variabelkonstruktionen innebär att en oenighet kring en variabels inkluderande eller exkluderande i de allra flesta fall inte på något dramatiskt sätt skulle förändra resultaten.

Genom att variabelkonstruktionen har utgått från vissa vägledande principer kring vad som bör avses med de två begreppen och att variablerna bedömts och övervägts vid flera olika

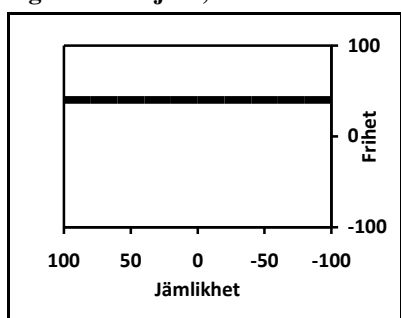
tillfällen så är förhoppningen att såväl systematiska som osystematiska fel undvikits och att uppsatsens resultatvaliditet därmed kan anses vara god.⁴¹

5. Stämmer Bobbios teori?

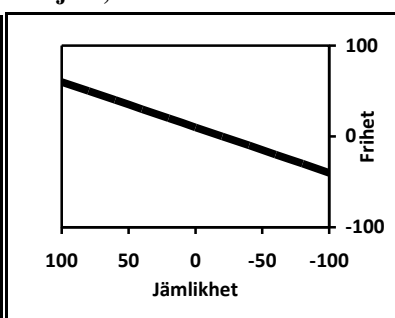
För att göra en bedömning av hur väl Bobbios teori stämmer överens med situationen i de inkluderade länderna så placeras partierna, utifrån partiernas värden på de två variablerna, i en figur där den horisontella axeln anger synen på jämlikhet medan den vertikala axeln anger synen på frihet. Genom att låta den horisontella axeln ha fallande värden från vänster till höger så kan den också förstås som vänster-höger-skalan, eftersom denna enligt Bobbio i grunden består av prioriteringen av jämlikhet.

Därefter kontrolleras genom den statistiska tekniken Curve Estimation om en linje eller parabel bäst beskriver partiernas positionering i jämlikhet-frihet-modellen.⁴² Man kan tänka sig att partierna positionerar sig kring någon annan form av kurva, exempelvis en tredjegradskurva, men då detta inte är vare sig troligt eller teoretiskt intressant för denna uppsats så är det endast en rät linje eller en andragsgradskurva, en parabel, som kommer att testas. En linje kan ta flera olika former och detsamma gäller för en parabel (se nedan för några tänkbara exempel på resultat).

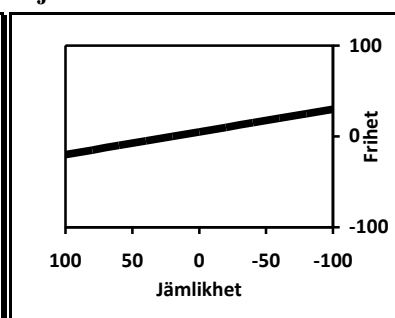
Figur 5.1 Linje A,

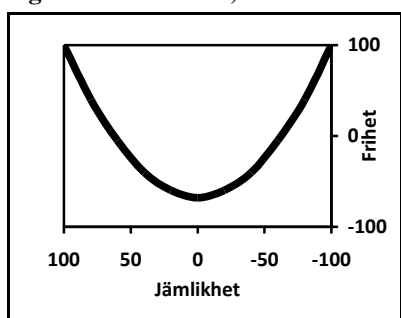
Linje B,

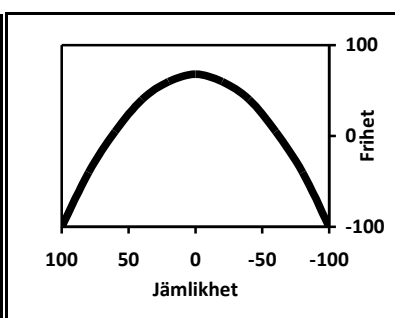
Linje C

Figur 5.2 Parabel A,

Parabel B

Om Bobbios teori stämmer på ett europeiskt plan bör partierna placera sig ungefär enligt Parabel B. Skulle partierna istället placera sig enligt vad som visas i någon av de övriga figurerna ovan, eller utan något identifierbart mönster alls, skulle det innebära att Bobbios

⁴¹ Esiasson et.al, 2005:62ff

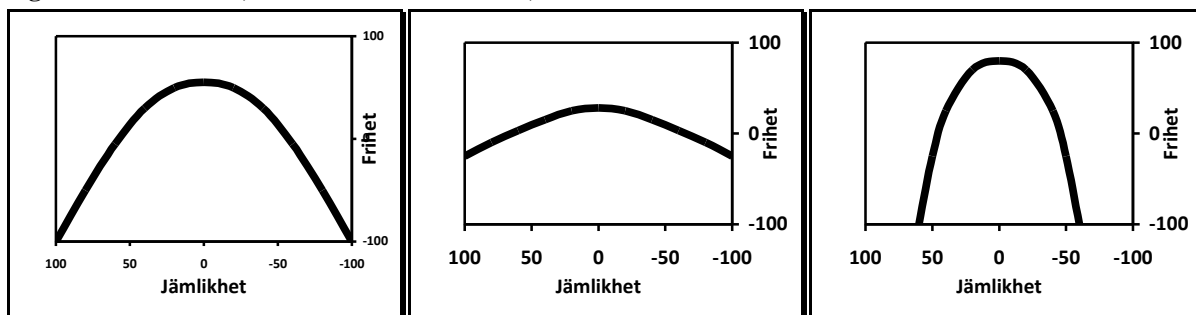
⁴² <http://faculty.chass.ncsu.edu/garson/PA765/curve.htm>

teori inte får stöd eftersom det då inte går att utläsa det svagare frihetsstöd som han menade skulle vara fallet för såväl extremvänster- som extremhögerpartier jämfört med de mer frihetsförespråkande mittenpartierna. Viktigt är dock att komma ihåg att partierna inte måste täcka hela parabelns bredd, från extremvänster till extremhöger. Det är tänkbart att det helt saknas partier på någon, eller båda, extremkanterna. Även om så är fallet kommer dock parabeln i sig alltid att vara symmetrisk kring sin minimi- eller maximipunkt. Teorin säger inte heller hur parabeln ska se ut vad gäller dess branthet. Parabel B1, B2 samt B3 nedan är tre exempel på hur olika Parabel B kan utformas.

Figur 5.3 Parabel B1,

Parabel B2,

Parabel B3

5.1 Kriterier för stöd till Bobbios teori

För att Bobbios teori ska få stöd krävs med andra ord att följande tre kriterier är uppfylls:

A) En parabel beskriver partiernas positionering bättre än en linje.

Om det visar sig att en linje beskriver partiernas positionering på ett bättre sätt än vad en parabel gör så stöds inte Bobbios teori eftersom han menar att extremvänster och extremhöger delar en låg prioritering av friheten. Om en rät linje visar sig vara bäst på att förklara partiernas positionering är detta en omöjlighet.

B) Parabeln har en maximipunkt.

För att Bobbios teori ska få stöd krävs det att de lägsta värdena på frihetsvariabeln återfinns bland partierna längst ut på vänster- respektive högerkanten och att frihetsvärdena är som högst i mitten. Detta innebär att parabeln inte bara behöver förklara partiernas positionering bättre än en linje, den ska dessutom ha en maximipunkt (Parabel B).

C) Parabeln bör kunna förklara partiernas positionering ganska väl.

Det räcker dock inte att parabeln är bättre än en rät linje på att förklara partiernas positionering samt att den har en maximipunkt, parabeln bör i sig själv också ha en betydande förklaringskraft. Skulle såväl A som B här ovan vara uppfyllda så kan man möjligen hävda att Bobbios teori får ett visst stöd, men hur starkt detta stöd är avgörs av parabelns förklaringskraft.

6. Resultat

För att pröva huruvida Bobbios teori stämmer eller ej så undersöks alltså om partiernas prioriteringar av jämlikhet och frihet visar mer samstämmighet med Parabel B än de övriga tänkbara graferna. För att göra denna kontroll genomförs en Curve Estimation med såväl en linjär funktion som en andragsgradsfunktion och därefter konstateras vilken av dessa som har den bästa förklaringsgraden vad gäller partiernas positionering (Kriterium A). Med hjälp av Curve Estimation fås också övrig information som behövs för att avgöra huruvida parabeln har en minimipunkt eller maximipunkt (Kriterium B) samt vilken förklaringskraft som parabeln har (Kriterium C).

6.1 Resultaten över tid

Alla val i de inkluderade länderna har kategoriserats till ett decennium, enligt tabell 2 nedan, för att möjliggöra en jämförelse över tid. För ytterligare information angående de tidigaste och senaste inkluderade valen för de olika länderna se bilaga 1. Viktigt att notera är att de två ytterlighetskategorierna, 1940-talet samt 2000-talet, inte är fullständiga då det första inkluderade valåret i det använda materialet är 1944 och det senaste inkluderade valåret i materialet är 2003. För 2000-talet är det dessutom fyra länder som helt saknas. Resultatet för dessa två decennier kan därmed anses något mer osäkra då exempelvis framtida val kan komma att förändra resultatet för 2000-talet. Detta kan också utläsas ur tabell 6.1 där antal fall är betydligt lägre för dessa två decennier.

Tabell 6.1 Inkluderade år och länder samt antalet fall, per decennium

Decennium	Omfattar år	Antal länder som haft val	Antal fall
1940	1944-1949	15	123
1950	1950-1959	15	221
1960	1960-1969	15	201
1970	1970-1979	18	345
1980	1980-1989	18	351
1990	1990-1999	18	350
2000	2000-2003	14	117

Kommentar: Anledningen till att de tre första decennierna endast inkluderar 15 länder beror på att Spanien, Portugal och Grekland inkluderades först i och med 1970-talet. Därmed har, med dessa tre undantag, alla länder hållit val under samtliga decennier förutom 2000-talet.

Genomförandet av Curve Estimation för de olika decennierna ger det resultat som redovisas i tabell 6.2 nedan. Tabellen innehåller den information som behövs för att avgöra huruvida de tre ovan nämnda kriterierna som ställts för att Bobbios teori ska få stöd är uppfyllda eller ej (A, B och C).

Tabell 6.2 Resultat för samtliga kriterier och decennier

	A. Parabel eller linje?			B. Parabeln har en maximipunkt		C. Grad av förklaringskraft
	Linje	Parabel	Differens	x^2 -koefficient	Maximi- eller minimipunkt?	R Square (Parabel)
1940	0,250	0,250	0,000	0,000	Minimipunkt	0,250
1950	0,000	0,001	0,001	0,002	Minimipunkt	0,001
1960	0,011	0,037	0,026	0,005	Minimipunkt	0,037
1970	0,220	0,235	0,015	0,006	Minimipunkt	0,235
1980	0,061	0,069	0,008	-0,004	Maximipunkt	0,069
1990	0,127	0,129	0,002	-0,003	Maximipunkt	0,129
2000	0,278	0,353	0,075	-0,016	Maximipunkt	0,353

Kommentar: Alla val har sorterats in i något av de olika decennierna. Från och med 1980-talet har även Spanien, Portugal och Grekland inkluderats. Differens avser hur mycket bättre Parabelns förklaringskraft är än Linjens förklaringskraft.

6.2 Kriterium A – Linje eller Parabel?

Ur resultattabellen ovan (tabell 6.2) kan man utläsa att den bästa tänkbara linjen inte under något decennium har en bättre förklaringskraft än vad den bästa tänkbara parabeln har. Det är endast under 1940-talet som skillnaden är obefintlig. Därmed kan man konstatera att Kriterium A är uppfyllt för samtliga decennier förutom 1940-talet, även om skillnaden i vissa fall är mycket liten. Möjligen kan skillnaden vara så marginell under vissa decennier att det är tveksamt huruvida Bobbios teori bör anses få stöd eller ej, men på det sätt som kriterium A formulerats så är trots allt resultatet att alla decennier förutom 1940-talet uppfyller det.

6.3 Kriterium B – Maximipunkt eller minimipunkt på parabeln?

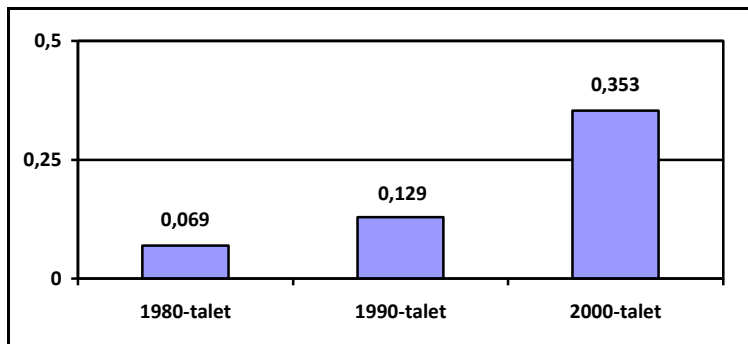
Vad gäller Kriterium B, huruvida den bästa tänkbara parabeln har en maximipunkt eller en minimipunkt, med andra ord om parabeln har en form i enlighet med Parabel A eller Parabel B ovan, så kan det utläsas ur x^2 -koefficientens värde. Är denna positiv så har parabeln en minimipunkt, och liknar Parabel A. Är den istället negativ så har parabeln en maximipunkt, och liknar Parabel B.

Enligt tabell 3 så har parabeln en minimipunkt för alla decennier innan 1980-talet, vilket innebär att det är de extrema vänster- respektive högerpartierna som är de största frihetsförespråkarna. Det är därmed den raka motsatsen till vad Bobbios teori hävdar. Under 1980-, 1990- samt 2000-talen har parabeln istället en maximipunkt och kan därmed tänkas visa ett stöd till Bobbios teori.

6.4 Kriterium C – Parabelns förklaringskraft

Parabelns förklaringskraft enligt tabell 6.2 varierar kraftigt mellan de olika decennierna. Men då kriterium A och kriterium B endast är uppfyllda för 1980-, 1990- samt 2000-talet, och kriterium C endast är intressant i de fall då så är fallet, kan bedömningen av kriterium C inrikta sig på just dessa decennier. Förklaringsgraden för parabeln är 0,069 för 1980-talet, 0,129 för 1990-talet och 0,353 för 2000-talet. Det tycks alltså som att parabelns förklaringskraft har stärkts under de tre senaste decennierna. Detta illustreras i figur 6.1 nedan.

Figur 6.1 Parabelns förklaringskrafts utveckling sedan 1980-talet

Kommentar: Parabelns förklaringskraft för de decennier då kriterium A och kriterium B blivit uppfyllda. Notera dock att 2000-talet endast baserar sig på åren 2000-2003.

6.5 Kontroll för eventuella resultatpåverkande beslut

Då både vissa beslut som fattats under undersökningens genomförande och det sätt på vilket materialet är utformat kan tänkas påverka resultaten på ett snedvridande vis så gjordes två kontroller för att undersöka i vilken utsträckning denna påverkan skett, och i så fall på vilket sätt resultaten påverkats. Det var dels valet att inkludera Spanien, Portugal och Grekland i de senare decennierna trots att dessa länder saknades helt i materialet för de tidigare decennierna samt det faktum att 2000-talets resultat endast baserades på fyra år.

6.5.1 Inkluderandet av Spanien, Portugal och Grekland

Under alla decennier är det samma länder som har inkluderats med undantag för Spanien, Portugal samt Grekland som endast finns inkluderade från 1970-talet och framåt. För att kontrollera om inkluderandet av dessa tre länder påverkat resultaten på något avgörande vis så genomfördes Curve Estimation även utan dessa tre länder. I tabell 6.3 redovisas resultatet då de tre länderna inte inkluderats.

Tabell 6.3 Resultat för samtliga kriterier och decennier, exklusive Spanien, Portugal och Grekland

	A. Parabel eller linje?			B. Parabeln har en maximipunkt		C. Grad av förklaringskraft
	Linje	Parabel	Differens	x^2 -koefficient	Maximi- eller minimipunkt?	R Square (Parabel)
1940	0,250	0,250	0,000	0,000	Minimipunkt	0,250
1950	0,000	0,001	0,001	0,002	Minimipunkt	0,001
1960	0,011	0,037	0,026	0,005	Minimipunkt	0,037
1970	0,157	0,162	0,005	0,003	Minimipunkt	0,162
1980	0,047	0,057	0,010	-0,004	Maximipunkt	0,057
1990	0,108	0,110	0,002	-0,003	Maximipunkt	0,110
2000	0,280	0,351	0,071	-0,014	Maximipunkt	0,351

Kommentar: Alla val har sorterats in i något av de olika decennierna. Spanien, Portugal och Grekland har inte inkluderats. Differens avser hur mycket bättre Parabelns förklaringskraft är än Linjens förklaringskraft.

För att avgöra hur stor påverkan valet att inkludera dessa tre länder har på resultatet, jämfört med om dessa länder hade exkluderats, så jämförs resultatet från tabell 6.2 med resultatet i tabell 6.3 och presenteras nedan i tabell 6.4.

Tabell 6.4 Resultatförändring då Spanien, Portugal och Grekland inkluderas

	A. Parabel eller linje?			B. Parabeln har en maximipunkt		C. Grad av förklaringskraft
	Linje	Parabel	Differens	x^2 -koefficient	Maximi- eller minimipunkt?	R Square (Parabel)
1940	0,000	0,000	0,000	0,000	Ingen förändring	0,000
1950	0,000	0,000	0,000	0,000	Ingen förändring	0,000
1960	0,000	0,000	0,000	0,000	Ingen förändring	0,000
1970	0,063	0,073	0,010	0,003	Ingen förändring	0,073
1980	0,014	0,012	-0,002	0,000	Ingen förändring	0,012
1990	0,019	0,019	0,000	0,000	Ingen förändring	0,019
2000	-0,002	0,002	0,004	-0,002	Ingen förändring	0,002

Kommentar: Resultatförändring då Spanien, Portugal och Grekland inkluderas.

Tabell 5 visar att resultaten är identiska för 1940-, 1950- samt 1960-talen, vilket var förväntat eftersom inga val då genomfördes i Spanien, Portugal och Grekland. Skillnaden skulle däremot kunna tänkas existera under de fyra därpå följande decennierna. Jämförelsen visar dock att denna skillnad är mycket marginell i samtliga fall och att det inte i något av fallen leder till att andra slutsatser bör dras. Såväl att parabeln har en större förklaringskraft än linjen som parabelns x^2 -koefficient påverkas knappt alls av att dessa länder inkluderas. Därmed bör beslutet att låta Spanien, Portugal samt Grekland ingå under de fyra sista decennierna, trots att de alltså inte finns representerade under de tre första decennierna, inte innebära något problem. Snarare kan man hävda att inkluderandet av länderna, och därmed fler val och partier, bör öka undersökningens trovärdighet.

6.5.2 Ett ofullständigt decennium för 2000-talet

Då resultaten ovan baseras på ett 2000-tal som endast inkluderar 4 år så finns givetvis risken att resultaten påverkats av detta. Vissa länderna har inte hunnit hålla sitt första val under 2000-talet och inkluderas därmed inte alls för 2000-talet. Om dessa länder klart skiljer sig från de inkluderade länderna blir resultatet missvisande. Kanske kan istället ett mer korrekt resultat nås genom att undersöka vad resultatet blir för de senaste tio tillgängliga åren, det vill säga 1994-2003.

Tabell 6.5 Resultat för samtliga kriterier, åren 1994-2003

A. Parabel eller linje?			B. Parabeln har en maximipunkt		C. Grad av förklaringskraft
Linje	Parabel	Differens	x^2 -koefficient	Maximi- eller minimipunkt?	R Square (Parabel)
0,153	0,166	0,013	-0,007	Maximipunkt	0,166

Kommentar: Tabellen avser de senaste tillgängliga tio åren, det vill säga 1994-2003, och är därmed en blandning av 1990-talet och 2000-talet.

Vad gäller parabelns förklaringskraft i jämförelse med linjens så kvarstår resultatet, om än i något minskad styrka. Differensen är dock klart tydligare än under 1990-talet. Kriterium B uppfylls också då parabeln har en maximipunkt. Parabelns förklaringskraft, kriterium C, är inte alls så starkt som under perioden 2000-2003, men trots allt starkare än något av de tidigare undersökta decennierna. Då 1990-talet och den nya perioden inkluderar så många som sex gemensamma år, blir givetvis inte skillnaderna speciellt stora. Att en tydlig ökning av

förklaringskraften trots allt går att identifiera innebär att den troligen har ökat med tiden, men möjligen inte så dramatiskt som resultaten inledningsvis pekade på.

6.6 Resultatsammanfattning

Resultaten som framkommit ovan, baserade på de tre kriterierna som uppställdes, visar att Bobbios teori inte ges något stöd före 1980-talet, därefter stärks den dock allt mer för varje decennium, även efter att kontroll gjorts för vissa beslut som kan tänkas snedvrída resultaten. Under de senast undersökta åren tycks hans teori stämma ganska väl.

Något att notera är dock att skillnaden mellan linjens och parabelns förklaringskraft under vissa decennier inte är så stor, vilket innebär att partierna trots allt positionerar sig på ett sätt som inte skiljer sig allt för mycket från en linje. Detta kan delvis tänkas bero på att partierna i huvudsak endast positionerar sig längs en del av parabeln, exempelvis ena halvan och därmed antingen som vänster- eller högerpartier.

Av de framkomna resultaten att döma finns trots allt en tydlig trend som pekar på att Bobbios teori från att inte stämma alls under de första decennierna kommit att stämma allt bättre under senare år.

7. Slutsats

Uppsatsen konstaterade inledningsvis att en konflikt existerar vad gäller synen på vänster- och högerbegreppens relevans i dagens politik. Då Norberto Bobbio ansåg sig ha en förklaring till varför denna diskussion uppstått och även vad som utgjorde den avgörande skiljelinjen mellan vänster och höger, nämligen synen på jämlikhet, så valdes att undersöka huruvida hans teori skulle få stöd eller avfärdas vid en prövning i en europeisk kontext.

Med utgångspunkt i partiernas valmanifest konstruerades två variabler som syftade till att spegla partiernas prioriteringar av jämlikhet respektive frihet. Den prövning som därefter genomfördes utifrån tre uppsatta kriterier och med Curve Estimation som statistisk teknik visade att något stöd för Bobbios teori inte gick att identifiera före 1980-talet. Därefter stärktes däremot stödet allt mer för varje decennium. Återigen, resultaten kan kritiseras för att klara kriterierna med allt för liten marginal, men för de tre senaste decennierna klaras de trots allt. Inför en framtida återupprepning av studien skulle kriterierna kunna utvecklas vidare och eventuellt skärpas ytterligare. Tills dess görs bedömningen att Bobbios teori får visst stöd.

Därmed kan man inte utesluta att vänster och höger idag är relevanta begrepp med tydliga skillnader baserade på synen på jämlikhet. Då ett allt starkare stöd kunnat identifieras under de senaste decennierna är det också tänkbart att det är denna förändring, som inneburit att Bobbios teori kommit att stämma allt bättre, som fått allt fler att hävda att skillnaderna mellan vänster och höger har upphört. För att konstatera om så är fallet behövs dock ytterligare studier som sträcker sig längre än 2003 och innehåller uppgifter kring vilka år som bland andra Bech och Giddens först lanserade sin syn på att vi nu hade lämnat tiden då vänster och höger var relevanta begrepp inom politiken.

Resultatet visar dessutom att det använda materialet i kombination med det valda tillvägagångssättet utifrån de tre uppsatta kriterierna kan ge teorin såväl stöd som uteblivet stöd. Skulle resultatet ha visat att teorin exempelvis fick stöd under varje undersökt tidsperiod

skulle osäkerheten vara större kring huruvida metoden var kapabel att ge resultat som innebar ett avfärdande av teorin.

För att säkrare kunna uttala sig huruvida detta resultat, och den därpå baserade slutsatsen, stämmer eller ej bör liknande undersökningar genomföras i framtiden, när en ny upplaga av CMP färdigställts och gjorts tillgänglig. Visar det sig då att Bobbios teori får stöd, även med inkluderandet av den nya informationen, så stärks även resultaten av denna undersökning.

Man kan också tänka sig en lång rad liknande undersökningar som skulle kunna genomföras men med vissa förändringar. Exempelvis kan andra källor till partiernas syn på jämlikhet och frihet användas för att konstatera hur stora skillnaderna därmed blir eller andra tolkningar av begreppen jämlikhet och frihet. Andra länder kan också inkluderas, exempelvis Östeuropa i och med att allt fler demokratiska val hålls där. Intressant skulle också vara att undersöka skillnader länder emellan. Möjligen finns vissa grupper av länder, förenade av historiska, institutionella eller geografiska egenskaper och erfarenheter, som uppvisar olika grad av överensstämmelse med Bobbios teori, vilket i sin tur skulle innebära uppslag till vidare forskning kring hur detta kommer sig.

Ytterligare sätt att gå vidare skulle kunna vara en jämförelse mellan vilka partier som enligt Bobbio ska ses som vänster- respektive högerpartier och vilka enligt väljarnas bedömning befinner sig på vänster- respektive högerkanten. Man kan också tänka sig att partiernas betydelse viktas, så att de stora partierna får en större betydelse i beräkningarna av linje och parabel. Att göra en åtskillnad på den teoretiska mitten och den empiriska mitten, och hur dessa förändrats över tid, skulle även det kunna ge mycket intressanta resultat.

Så även om Bobbios teori får visst stöd i denna uppsats, så behövs ytterligare granskningar, undersökningar och prövningar innan det kan konstateras i vilken utsträckning och under vilka förhållanden som hans teori är hållbar.

Litteraturförteckning

Tryckta källor

Bale, T. (2005) *European Politics: a Comparative Introduction*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Bara, Judith., Budge, Ian. Klingemann, Hans-Dieter., McDonald, Michael., Volkens, Andrea. (2006) *Mapping policy preferences II : estimates for parties, electors, and governments in Eastern Europe, European Union, and OECD 1990-2003*. Oxford: Oxford University Press.

Bara, Judith., Budge, Ian., Klingemann, Hans-Dieter., Tanenbaum, Eric., Volkens, Andrea. (2001) *Mapping Policy Preferences: Estimates for Parties, Electors, and Governments 1945-1998*. Oxford: Oxford University Press.

Bobbio, Norberto. (1998) *Vänster och höger*. Stockholm, Atlas Bokförlag.

Dahlberg, Stefan. (2009) *Voters' Perceptions of Party Politics – A Multilevel Approach*. Göteborg, University of Gothenburg.

Esaiasson, Peter; Mikael, Gilljam; Henrik Oscarsson & Lena Wängneerud (2005) *Metodpraktikan. Konsten att Studera Samhälle, Individ och Marknad*. Upplaga 2:3. Stockholm, Norstedts Juridik.

Mair, Peter. (1998) *Party System Change*. Oxford, Oxford University Press.

Mouffe, C. (2008) *Om det politiska*. Hägersten, Tankekraft förlag.

Elektroniska källor

<http://www.culturewars.org.uk/> Culture Wars (2009-03-17)

<http://www.edacwowe.eu/> EDACwowe (2009-03-19)

<http://www.guardian.co.uk/> Guardian Unlimited (2009-05-14)

<http://www.ncsu.edu/> NC State University (2009-05-24)

<http://www.wzb.eu/> Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (2009-05-23)

Övriga källor

Pasquino, Gianfranco 2009. Tidigare student för, och senare kollega och medförfattare till, Norberto Bobbio. Mailkontakt, maj 2009. Se bilaga 3 för de ställda frågorna och hans svar på dessa.

Bilaga 1 - Inkluderade länder samt tidsperiod och antal val

Land	Första valår	Sista valår	Antal val
Belgien	1946	1999	18
Danmark	1945	2001	23
Finland	1945	2003	17
Frankrike	1946	2002	15
Irland	1948	2002	17
Island	1946	1999	17
Italien	1946	2001	15
Luxemburg	1945	1999	13
Nederländerna	1946	2003	18
Norge	1945	2001	15
Schweiz	1947	2003	15
Storbritannien	1945	2001	16
Sverige	1944	2002	19
Tyskland	1949	2002	15
Österrike	1949	2001	23
<u>Från och med 1970 även:</u>			
Grekland	1974	2000	10
Portugal	1975	1999	10
Spanien	1977	2000	8

Bilaga 2 – Fullständiga variabelbeskrivningar

per104 Military: Positive

Need to maintain or increase military expenditure; modernizing armed forces and improvement in military strength; rearmament and self-defence; need to keep military treaty obligations; need to secure adequate manpower in the military.

per105 Military: Negative

Favourable mention of decreasing military expenditures; disarmament; "evils of war"; promises to reduce conscription, otherwise as 104, but negative.

per201 Freedom and Human Rights: Positive

Favourable mention of importance of personal freedom and civil rights: freedom from bureaucratic control; freedom of speech, freedom from coercion in the political and economic spheres; individualism in the manifesto country and in other countries.

per202 Democracy: Positive

Favourable mention of democracy as a method or goal in national and other organisations; involvement of all citizens in decision-making, as well as generalised support for the manifesto country's democracy.

per301 Decentralisation: Positive

Support for federalism or devolution; more regional autonomy for policy or economy; support for keeping up local and regional customs and symbols; favourable mention of special consideration for local areas; deference to local expertise.

per301 Centralisation: Positive

Opposition to political decision-making at lower political levels; support for more centralisation in political and administrative procedures; otherwise as 301, but negative.

per401 Free Enterprise: Positive

Favourable mention of free enterprise capitalism; superiority of individual enterprise over state and control systems; favourable mention of private property rights, personal enterprise and initiative; need for unhampered individual enterprises.

per403 Market Regulation: Positive

Need for regulations designed to make private enterprises work better; actions against monopolies and trusts, and in defence of consumer and small business; encouraging economic competition; social market economy.

per406 Protectionism: Positive

Favourable mention of extension or maintenance of tariffs to protect internal markets; other domestic economic protectionism such as quota restrictions.

per407 Protectionism: Negative

Support for the concept of free trade; otherwise as 406, but negative.

per503 Social Justice: Positive

Concept of equality; need for fair treatment of all people; special protection for underprivileged; need for fair distribution of resources; removal of class barriers; end to discrimination on the grounds of race, sex, gender, disability, age, sexual orientation etc.

per504 Welfare State Expansion: Positive

Favourable mention of need to introduce, maintain or expand any social security scheme; support for social services such as health service or social housing. This category excludes education.

per505 Welfare State Limitation: Positive

Limiting expenditure on social services or social security; otherwise as 504, but negative.

per506 Education Expansion: Positive

Need to expand and/or improve educational provision at all levels. This excludes technical training which is coded under 411.

per507 Education Limitation: Positive

Limiting expenditure on education; otherwise as 506, but negative.

per601 National Way of Life: Positive

Appeals to patriotism and/or nationalism; suspension of some freedoms in order to protect the state against subversion; support for established national ideas.

per602 National Way of Life: Negative

Opposition to patriotism and/or nationalism; opposition to the existing national state; otherwise as 601, but negative.

per603 Traditional Morality: Positive

Favourable mention of traditional moral values; prohibition, censorship and suppression of immorality and unseemly behaviour; maintenance and stability of family; religion.

per604 Traditional Morality: Negative

Opposition to traditional moral values; support for divorce, abortion etc.; otherwise as 603, but negative.

per605 Law and Order: Positive

Enforcement of all laws; actions against crime; support for enhancing resources for police etc.; tougher attitudes in courts.

per606 Social Harmony: Positive

Appeal for national effort and solidarity; need for society to see itself as united; appeal for public spiritedness; decrying antisocial attitudes in times of crisis; support for the public interest.

per607 Multiculturalism: Positive

Favourable mention of cultural diversity, communalism, cultural plurality and pillarisation; preservation of autonomy of religious, linguistic heritages within the country including special educational provisions.

per608 Multiculturalism: Negative

Enforcement of encouragement of cultural integration; otherwise as 607, but negative.

per701 Labour Groups: Positive

Favourable mention to labour groups, working class, unemployed; support for trade unions; good treatment of employees.

per702 Labour Groups: Negative

Abuse of power by trade unions; otherwise as 701, but negative.

per705 Underprivileged Minority Groups: Positive

Favourable reference to underprivileged minorities who are defined neither in economic nor in demographic terms, e.g. the handicapped, homosexuals, immigrants etc.

per706 Non-economic Demographic Groups: Positive

Favourable mention of, or need for, assistance to women, the elderly, young people, linguistic groups, etc.; special interest groups of all kinds.

Bilaga 3 – Mailsvar från Gianfranco Pasquino

answers to your questions Inkorgen | X

☆ GP till mig

[visa information](#) 21:59 (13 timmar sedan)

← Svara | ▾

1. Have Bobbios (left and right) theory ever been tested empirically? If so, by whom and when? Would it be possible for me to read the results of that test?

A. No, as far as I know, Bobbio's theory has not been tested empirically. There have been several criticisms, some of them politically motivated, but no attempt to check whether, for instance, the (political) left is really more seriously interested in equality, of opportunities and /or of outcomes than the right.

2. Is it correct to understand that Bobbio meant that his theory is valid for all countries, and more or less all time?

A. Yes, Bobbio's theory was the product of his reflections and considerations on what scholars, especially political philosophers, of different nationalities, had been writing. Hence, there is no doubt that Bobbio felt that overall his theory was applicable, to say the least, throughout Europe and Latin America plus, generally speaking all Anglosaxons countries..

Best wishes

Gianfranco Pasquino

Professor of Political Science, University of Bologna and
Bologna Center of the Johns Hopkins University

← Svara → [Vidarebefordra](#)